

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra NATURENS OG FOLKE-RETTENS KUNDSKAB

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 406. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg01val-shoot-idm140427224716560/facsimile.pdf> (tilgået 05. august 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

NOTER

- Side. – *slaae sig til*, gaar ind for, holder med. – *besværge sig*, besvære sig, gøre Indsigelser. – *Trimachie mellem de Horatier og Curatier*. Ifølge Livius' romerske Historie (1, 24 ff.) blev en Krig mellem Rom og Alba afgjort, idet man lod to Hold Tvillingbrødre kæmpe mod hinanden, de romerske Brødre Horatius og de albanske Curiatius. Horatierne vandt. – *Faust-Recht*, det Selveforsvar, den Selvhjælp som den i sine Rettigheder angrebne eller truede tager i Anvendelse, hvor statslig Beskyttelse mangler. – *skuldte*, afgjort. – *Skuds-Jern*, egl. Kaste-Jern, af skyder, kaster fra sig. – *12 Fjæd*, 12 Fjed, Skridt. – *uden Truget*, uden for Tr. – *besegles*, lukkes med Segl. – *for om Løverdag*, for Lørdag.
- S. 248. *skiær*, ren. – *Valdemarus 4. ved Pave Eugenium 4.*, Valdemar Sejv udstedte 1216 en Lov for Skaane, der forbød Afgørelse ved Jernbyrd under Henvisning til et fra Paven udstedt Forbud mod at Gejslige deltog i Jernbyrd. Det var under Pave Innocens III, at Kirkemødet i Rom (4. Laterankoncilium) 1215 udstedte dette Forbud.
- S. 249. *Herredom*, Herredomme. – *undergaa*, gaa til Grunde. – *blive ved Magt*, bestaa. – *for Syndefaldet*, for S. – *Adrian Beverland*, (o. 1654–1712), hollandsk Lærd, som paa Grund af frivolt-ateistiske Meninger og Adfærd maatte udvandre til England. I *Peccatum originale* 1678, fransk Oversættelse: *Etat de l'homme dans le péché originel*, 1714, vil han vise, at Kønndriften er Arvesynden.
- S. 250. *angene mere*, behageligere, mere nydelsesfuld. – *Seldenus*, se Note til S. 99. – *kloge Folk*, forstandige, normale Mennesker. – *Ziirlighed*, Ordentlighed, Anstændighed. – *visse Familier*, bestemte F. – *Majmonides*, eller Maimum, (1135–1204), jødisk Teolog og Filosof, levede i Ægypten som Læge og Lærer i Filosofi.
- S. 251. *opvække sig*, erhverve sig. – *for Cecropis Tider*, for C.'s Tid. Kekrops er en oldgræsk Sagnfigur, Stamfader til den ældste Kongeslægt i Attika. – *foruroliger det Menneskelige Selskab*, skaber Uro, Uorden i det menneskelige Samfund. – *Labyrinth*, Vildrede. – *et Creatur skabt til Societet*, en Skabning skabt til Samkvem, Samfund. – *conserverer*, bevarer.
- S. 252. *at gaae Udenvejs*, at skeje ud. – *hos Molière*, fra Enaktskomedien *Sganarelle* eller *Hanrej* i egen Indbildning 16. Scene. – *Seldenus*, se Note til S. 99. – *naturlige Lemmer*, Kønndele. – *de Esseners Sect*, dvs. Essæerne, et religiøst Samfund inden for Jødedommen paa Kristi Tid. – *Lycurgus*, Lykurgos (o. 900 f. Kr.), spartansk Lovgiver, Grundlægger af den spartanske Forfatning. Han kendes hovedsagelig fra Plutarks Biografi af ham. – *Til Rom*, i Rom. – *Camillus*, Marcus Furius

NOTER

- C. (d. 365 f. Kr.) romersk Feltherre og Diktator, kaldet Roms anden Grundlægger. – *Posthumius*, Aulus Postumius (5. Aarh. f. Kr.) romersk Diktator. – *naar en haver beqvem Leylighed til at*, naar en er i en passende Situation (særl. økonom.), der tillader ham at. – *Arngrims Beretning*, Arngrimur Jónsson (1568–1648), i hans Værk *Crymogæa* [dvs. Island] sive rerum Islandicarum libri tres, 1609, 1. Bog, 8. Kap. (S. 88).
- S. 253. *synderlig Indgetogenhed*, særlig Indesluttethed. – *Charondæ Lov*, Charondas (7. Aarh. f. Kr.) græsk Lovgiver. Fragmenter af hans Love findes hos *Diodorus Siculus* (se S. 116), saaledes den her nævnte Regel 12.12, 1–2. – *Jus trium liberorum*. »Tre-børnsret». Fædre til tre Børn blev fritaget for visse Byder. Kejseren kunde tildele andre samme Rettigheder. – *Plato de Rep.* Platons Skrift de Republica (Staten, eller om Retfærdigheden), i 10 Bøger.
- S. 254. *Carmanier*, korrektere: Carmanier, som hos Puf. 6.1.6, der citerer Strabo (se Note t. S. 68) 15.2.14. Indbyggere i Karmania, ved Nordkysten af den persiske Havbugt og det indiske Ocean, nu en Del af Iran. – *Gemeen*, almindelig, ikke-adelig. – *Reparation*, Erstatning. Bød. – *bevaret sig med*, befattet sig med, haft Samleje med. – *alleene*, kun, først.
- S. 255. *endeligen*, nødvendigvis, ubetinget. – *Hiemfærd*, Brudeudstyr. – *hænger af*, er afhængig af. – *Leyer-Vides Bød*, Lejemaalsbøde. Bøde for Samleje uden for Ægteskab. – *fanger*, faar. – *Laug-Værge*, Lav- eller Lovværge, en af Øvrigheden beskikket Værge for en enlig Kvinde eller et Barn. – *slig Ret*, saadan Pligt. Bøde. – *Gaards-Ræffen*, Lov for Folkene ved Hoffet og paa Adclens Gaarde. – *siger nej derfor*, nægter. – *værie sig*, forsvare sig, benægte.
- S. 256. *Matrimonium Amazonicum*, Amazone-Ægteskab. – *Thalestris*, en Amazondronning. Det fortælles at hun (330 f. Kr.) i Hyrcadien med 300 Kvinder skulde være kommet til Alex. d. St. og hans Hære for at skaffe gode Fædre til deres Børn. – *Philippus 2.*, Filip d. 2., (1527–98), Konge af Spanien, giftede sig for anden Gang 1554 med Maria af England i det Haab at kunne inddrage England under sit Magtomraade, hvilket dog ikke lykkedes. – *Maria Dronningen af Skotland*, Marie Stuart blev af den skotske Regering sendt til Frankrig for at giftes med Henrik d. 2.'s Søn Frantz, da dette var Betingelsen for at Fra. vilde støtte Sk. mod England. Alliancen blev sluttet 1548. – *Dauphin*, Tronfølger. – *Conditioner*, Betingelser. – *Thuanus*, se Note t. S. 245. – *saasom Hovedet*, som den Overordnede.
- S. 257. *Fardag*, Flyttedag for Lejere. – *grundig*, forstandig. – *Gen-Genesis*, 1. Mosebog.
- S. 258. *beqvemmere*, mere egnet. – *Beqvemhed* for, Egnethed frem-